

[Forside \(/\)](#) [Medier \(/medier\)](#) | [Kultur \(/kultur\)](#)

Anmeldelse af Herrens veje

Hvem ringer klokken for?

Er Adam Prices og DRs nye dramaserie Herrens veje lige så stor en succes som Borgen og Arvingerne?

Skrevet af

[\(/Gunhild-Agger\)](#)

Gunhild Agger [\(/Gunhild-Agger\)](#)
professor [\(/Gunhild-Agger\)](#)
Aalborg Universitet [\(/Gunhild-Agger\)](#)
30 artikler
0 indlæg

Adam Prices tv-serier rummer typisk en skarp fornemmelse for, hvad der rører sig i samtiden. Det er umiddelbart også præmissen for Prices og DRs nye dramaserie, Herrens veje, der søger at skrive sig ind i den samtidige debat om folkekirkens berettigelse og ateismens angreb. Men lykkedes det? Professor og medieforsker Gunhild Agger anmelder seriens to første afsnit.

De nøgne grene

Herrens veje – det udtryk kender vi alle sammen som en talemåde, der gerne efterfølges af et 'er uransagelige'. I DR's store satsning *Herrens veje*, et tv-drama på ti episoder, er det en smuk metafor, der lover overraskelser ved næste sving. Det ville være underligt, hvis Herrens veje var umiddelbart tilgængelige eller forståelige.

Som det rammende illustreres af titelsekvensens nøgne grene, der skyder op, deler sig og genforenes, går Herrens veje gennem krinkelkroge og labyrinter, udsteder og kirker, landlige præstegårdsstuer, københavnske lejligheder og afghanske camps.

Samtidig indebærer udtrykket et løfte. Til sidst vil vi se et større mønster, hvor den plan eller den mening, der foreløbig er skjult, skal åbenbares. Herren er således også Adam Price, idémand med hovedansvar for manuskriptudvikling. Det er på ingen måde en plan, som det er meningen, man skal kunne afdække efter de to første episoder.

Alligevel er der lagt nogle linjer, som effektivt trækker tråde tilbage i dansk litteratur- og kulturhistorie, og som samtidig aktualiserer den evige debat, om hvad vi skal tro, hvad der er overtro, hvad det betyder at være utro, og hvad det vil sige slet ikke at tro.

Hele historien indvarsles da også af, at vi hører kirkeklokken ringe, måske med reference til andre klokker, der har præsenteret eksistentielle dilemmaer – som Lars von Triers berømte himmelske storklokke i *Breaking the Waves* (1996), der jo også handlede om tro, eller Ernest Hemingways i *For Whom the Bell Tolls* (1940).

Seriens forfatter Adam Price. Foto: DR arkiv.

Tro og kulturtradition

Det er ikke, fordi trostemaet er underbelyst i dansk litteratur- og kulturhistorie, hvis vi inddrager et bare lidt længere perspektiv. Siden Blichers, Grundtvigs og Pontoppidans tid har præster stået centralt som dem, der forhandlede tro og tvivl med deres egen samvittighed i samklang med eller opposition til deres menighed og med det omgivende samfund.

Alene valget af navnet Johannes til den mandlige hovedprotagonist indeholder, foruden henvisning til Johannes Døberen, mindelser om Martin A. Hansens degn Johannes Vig fra Løgneren (1950) og Kaj Munks teolog Johannes fra Ordet (1925), der siden blev filmatiseret af Carl Th. Dreyer.

Dansk tv-drama kan også opvise flere populære produktioner fra forrige århundrede, der handler om konflikter mellem tro, kærlighed og tvivl. Det gælder fx Kærlighed (<http://www.dr.dk/bonanza/serie/472/tv-t---60erne/65781/kaerlighed>) (1960), oprindeligt skrevet af Kaj Munk, og Fiskerne (<http://www.dr.dk/bonanza/serie/152/fiskerne/51447/fiskerne-16>) (1977), der brugte Hans Kirks roman som forlæg.

Senest inddrog Livvagterne (2009-2010) forholdet mellem de tre store religioner – Kristendommen, Islam og Jødedommen – som et løbende tema, konkretiseret i kulturelle og krigeriske konfrontationer og indført på hverdagsniveau gennem samarbejdet mellem tre agenter med hver deres trosbaggrund.

Herrens veje betegner en tematisk fornyelse ved at trække det religiøse tema langt tydeligere frem, end tilfældet var i Livvagterne, i et greb, der minder om det, som Kærlighed og Fiskerne brugte.

I Herrens veje er tro hovedsagen. Ved at inddrage den samtidige debat om kristendommens status, folkekirkens berettigelse,

ateismens angreb og om andre og muligvis mere dedikerede trossamfunds bevæggrunde og fremfærd opnår Herrens veje en nerve og en aktualitet, som genkendes fra Borgen (2010-2013) – Adam Prices sidste store tv-serie. Den skarpe fornemmelse for, hvad der rører sig i tiden, er et fælles varemærke. Men er den lige så godt gennemført?

Familien som grundstøtte

Bærende for plottets linjer er familien Krogh – en familie af præster, hvis aner går 250 år tilbage til det tidspunkt, hvor N.F.S. Grundtvig ifølge familiekrøniken besvangrede familiens formoder, og derved videregav såvel sin genialitet som sin mani-depressivitet.

Familien er væsentligst tegnet gennem sine mænd, mens kvinderne i højere grad spiller en understøttende rolle. DR's sidste store familiedrama Arvingerne (2014-2017) fokuserede på matriarken Veronika Grønnegaard og de utallige ulykker, hendes (manglende) børneopdragelse var skyld i, både for familiens piger og drenge. Også i Borgen stod kvinderne stærkt, ikke mindst gennem den kvindelige statsminister Birgitte Nyborg, der charmerede alt og alle, men som dog fik ondt i familien.

I Herrens veje vender vi tilbage til en velkendt familiekonstellation, som vi sidst så udfoldet i Krøniken (2004-2007) og Sommer (2008), om end dér under angreb og nedbrydning. Det drejer sig om den patriarkalske familie.

Den patriarkalske fader for bordenden. Foto: DR arkiv.

Familiens umiddelbare fortid præsenteres elegant i introsekvensen via en let rystet videooptagelse dateret d. 15. juni 1995. Det hele begynder her – med to sønner, der leger begravelse. Den mørkhårede Christian udfører ritualer ved at kaste jord på den yngste, rødhårede August, samtidig med at August ligger i graven og optager det hele med sit videokamera. Noget af en metakommentar.

Da August kommer hjem, hører han en stemme. Det er hans farfar, der delirisk rækker hænderne mod himlen, mens han reciterer.

Augusts egen far, Johannes Krogh, autoritativt spillet af Lars Mikkelsen, beroliger ham uden at forklare: "Blev du bange? – Det skal du ikke være."

Så får vi ikke mere at vide, men det er egentlig også nok. To brødre, der har forskelligt temperament, vil naturligvis give anledning til konflikt, og farfarens udbrud har ildevarslenende karakter. I den bibelske sammenhæng, som titlen understreger, er associationer til Kain og Abel og Esau og Jakob uundgåelige og dermed også til disse sønners skæbnesvangre interaktioner med Gud/fader.

Far

Familiens overhoved er Johannes Krogh. Han er provst, men vil gerne være biskop i Københavns Stift. Han er med andre ord et karrieremenneske. Han er også et menneske, der har svært ved at tænke, og ikke mindst opføre sig, strategisk. Det bringer ham på kant med de fredsommelige vælgere, der under første valgrunde var lige ved at bære ham ind i bispeembedet på en guldstol. Krogh bliver i stedet fravalgt til fordel for sin kvindelige modkandidat Monica Ravn (Laura Bro), der behersker det strategiske spil.

Modsætningen mellem Johannes og Monica er fint indfanget i deres sprogbrug: "Vi skal ikke have en kirke, der bliver desperat i sin jagt på publikum", siger Johannes og imødegås omgående af Monica: "Hvis folkekirkens brugere ønsker sig visse nye serviceydelser, så er de vel berettiget til at få det". I det hele taget er der mange frydefulde eksempler på rammende replikker.

Fravalget af Johannes er årsag til adskillige konflikter. En konflikt med Gud, som Johannes mente var på hans side. En konflikt med sig selv, da han reagerer med en gigantisk duktur – han er kvartalsdrunker, og tiden er inde. Og dermed en konflikt med de kirkelige forpligtelser, der påhviler ham.

Johannes kæmper med indre dæmoner. Foto: DR arkiv.

Johannes har yderligere i samme afsnit haft en samtale med et tvivlende medlem af menigheden, som kommer til ham for at få del i

troen. Og da han dør, har han lovet hans enke en fest af en begravelse. Men det kniber gevaldigt med nærværet, og den omsorgsfulde og organiseringsparate hustru Elisabeth (Ann Eleonora Jørgensen) og kirketjeneren må træde til og forsøge at redde ham fra sig selv, mens menighedsrådet forsøger at lukke øjnene. Det er ikke første gang, forstår man.

Sønner

De to sønner, Christian (Simon Sears) og August (Morten Hee Andersen), repræsenterer, som forventeligt ud fra introsekvensen, hver sin vej i forhold til dette mønster.

Christian er som frafalden teologistuderende, der nu forsøger at afslutte sin uddannelse på CBS, oprører mod sin far. Han er charmerende, men uansvarlig. Han har snydt med sit speciale. Ingen vil vide af ham, hverken faderen eller hans bedste venner, som han efter afsluttet speciale lige skulle til at være iværksætter med. Han bager tilmed på sin bedste vens kæreste Amira (Camilla Lau). Kun hans elskelige mor nægter at lade hans manglende præstationer skygge for sin kærlighed.

August er derimod fulgt i faderens fodspor. Han tror på Gud og har som en præst, folk strømmer til, allerede flere tilbud, både som feltpræst i Afghanistan og som præst i Marmorkirken. Han er ligesom Christian charmerende og altså oven i købet enhver far og mors drøm. Men faderen sætter dårligt nok pris på det. August har det for let. På den baggrund er hans faderopgør forventeligt, og det kommer, da han vælger Afghanistan frem for Marmorkirken.

Sønnen August går i faderens fodspor. Foto: DR arkiv.

Troskab, utroskab, tvivl og overtro

Valgene af protagonister og konflikter tjener alle til at belyse forholdet mellem tro, utroskab, tvivl og overtro. Johannes er utvivlsomt en Herrens stridsmand, der mener, at han har en særlig pagt med Gud. Han tør sige, hvad han tror på og mener, også om islam – men er det klogt?

Det synes Monica Ravn ikke, og derfor kommer Johannes' nedtur da også til at illustrere en anden talemåde, nemlig "den, der graver en grav for andre, falder selv i den". Det sker med et brag for Johannes i begravelsesscenen. Han har sejrssikkert begået hybris, og derfor står han for fald, helt efter dramaturgiens grundprincipper. Foreløbig holder hans tro til skæbnens slag.

Christians karakter er skabt til at belyse tvivlen. Han tror ikke for alvor på sig selv, men leger sig igennem alle livets forhold, hvad enten det gælder studiekammerater, sin brors kone eller sin vens kæreste. Han gambler med sin egen fremtid på alle tænkelige måder og står derefter i bogstavelig forstand på Herrens mark, hjemløs, men med et tvisten smil om læben.

Augusts lidt for nemme karakter bliver som feltpræst udsat for de prøvelser, han har brug for. I den forbindelse introduceres begrebet om overtro. Soldaterne tror på, at hvis deres våben – ikke kun dem selv – bliver velsignet, så vil skæbnen være dem gunstigt stemt. August nægter først, men overgiver sig i anden omgang. Hvorpå den overtro bliver effektivt skudt ned, for velsignelsen virker ikke. En af soldaterne dør, og Augusts bøn til Vorherre om at skåne hans liv bliver ikke hørt. Selv kommer han oven i købet til at skyde en uskyldig kvinde ned.

En anden form for overtro virker angiveligt bedre. Det drejer sig om det telepatiske bånd mellem mor og søn, der visualiseres gennem ensartede cirkler i et rystende vandglas i Afghanistan og en tekop under søndagsfrokosten hjemme i Danmark. Elisabeth er øjeblikkeligt klar over, at August er i fare og kalder familien til bøn. Og den virker. I hvert fald overlever August.

Dette troens tegn er lidt for søgt og truer med at underminere tilliden til produktionens præmis. Ikke fordi der ikke må være noget overnaturligt eller dobbelttydigt. Men fordi det virker bedst, når der opstår berettiget tvivl hos modtageren om, hvad fænomenet dækker. Derfor kan jeg bedre lide den herlige scene, hvor Monica Ravn åbenbarer sig som et hvæsende uhyre for Kroghs subjektive og paranoide blik. Den scene overrasker.

Produktion og reception

Produktionsmæssigt er det nye tider. DR har hverken set mod Norden eller ZDF for at finde samarbejdspartnere til Herrens veje, som det ellers blev tradition i 00'erne. I 2014 grundlagde Søren Sveistrup, Adam Price, Meta Louise Foldager og Studiocanal et produktionsselskab ved navn SAM (<http://samproductions.dk/p/sam-family>) Productions (Søren, Adam, Meta). Sam Productions har et fransk datterselskab. I koproduktion med dette – SAM Le Francais – og den fransk-tyske tv-kanal ARTE er Herrens veje blevet produceret. StudioCanal er partner i gruppen – og desuden distributør.

Receptionsmæssigt er det også nye tider. Hvor DR's søndagsdrama for et par år siden med lethed kunne mønstre over en million seere uden at indregne genudsendelser og streaming, er konkurrencen fra streamingtjenesterne nu mærkbar, aflæst på seertal.

Ved premieren søndag d. 24. september var seertallet 994.000, og søndag d. 1. oktober faldt det til 811.000. DR Medieforskning oplyser, at streamingtallet for første episode alene var 154.000, og total sening på tværs af flow og streaming var 1.144.000, igen for første episode.

Tallene viser, at det er blevet vanskeligere at samle nationen om det dramatiske fællesskab, som DR tidligere kunne levere. Dette er det nye vilkår, som dansk tv-drama må regne med. Det gælder også for TV 2. Ganske vist kunne andet afsnit af Badehotellets sæson 3 i 2016 mønstre 1.621.000 seere, men til aktuel sammenligning havde TV 2's Rita 675.000 seere mandag d. 18. september 2017 og 592.000 mandag d. 25. september med en vurdering på 4,3 i begge tilfælde. Samme vurdering fik anden episode af Herrens veje.

TV2's og DR's serier: Rita, Badehotellet og Herrens veje.

Ved vejs ende

På mange måder lever Herrens veje op til de store forventninger, man må have til en produktion med Adam Price som hovedentreprenør. Temaet er aktualiseret på en fængende måde. Replikkerne er tidstypiske og mundrette. Dramaturgien fungerer upåklageligt, således at hver gang, der er set-up, falder pay-off på et passende tidspunkt.

Der skiftes mellem forskellige miljøer og plotlinjer, der er flere lag i historien, og velafprøvede skuespillere veksler forfriskende med nye ansigter. Fotograferingen er fremragende, fx af præsterne til biskopindvielsen set fra oven, og produktionsdesignet er lækkert. Alligevel er det svært at frigøre sig fra en følelse af en vis forudsigelighed, og det er måske den, der har udmøntet sig i faldende seertal fra episode 1 til 2. Monica'ske overraskelser måtte gerne brøle lidt stærkere igennem.

RELATEREDE ARTIKLER

Arv og familiens krav (/artikler/anmeldelse-af-arvingerne-og-badehotellet) -

Arvingerne og Badehotellet er store seriesatsninger fra DR og TV 2's side. Efter en storm af krimier har begge stationer...

Borgen - politisk drama eller dramaturgisk politik? (/artikler/speciale-om-borgens-effekt-paa-den-politiske-kommunikation-og-den-offentlige-debat) - I begyndelsen af 2013 løb tredje sæson af DR's dramaserie, Borgen, over de danske tv-skærme. Seriens store lighed med d...

Kampen om vores 1864 (/artikler/anmeldelse-af-1864) - Nederlaget i 1864 fandt sted for 150 år siden. Men striden om fortolkningen har varet lige siden. Ole Bornedals version ...

Had, hamp og håbløse slægter (/artikler/Anmeldelse-af-tv-serien-Arvingerne-2) - I Arvingerne handler anden sæson indtil videre i langt højere grad om ansvar end om arv. Det spørgsmål, der konstant sti...

Danmark fortalt for moderne mennesker (/artikler/Holder-Historien-om-Danmark) - Hele det filmiske register er slået til i DR's nye, storslåede satsning 'Historien om Danmark'. Første afsnit begynder i...

Vild med bøger vildt dårligt (/artikler/anmeldelse-af-DRks-bogprogram-Vild-med-boeger) - DRK's nye bogprogram med Flemming Møldrup er blottet for nerve og idé og undlader konsekvent at tage litteraturen seriøs...

Regeringen: Du skal tro på overnaturlige magter (/artikler/Staten-og-kirken-er-stadig-gift) - Skal du vie nogen, skal du tro på overnaturlige magter. Det er det mærkværdige budskab, som Folketinget lægger op til me...

Dødsrengøring for begyndere (/artikler/Ryd-op-i-dit-eftermale-) - Dødsrengøring. At rydde op, smide ud og gøre rent i sit liv inden døden er ikke blot en tjeneste, vi gør os selv ved at ...

I fremtidens skygge (/artikler/Dark-anmeldelse-netflix) - I den lille by Winden forsvinder to drenge spørløst, og en tredje dreng bliver fundet dræbt med mystiske brandmærker omk...

Hvide konger med sorte sår (/artikler/Anmeldelse-af-Liberty) - DR's 'Liberty' er godt, gammeldags tv-drama! Formelt griber produktionen tilbage til velkendte traditioner, adaption og ...

The Walking Dead i regnvejrr (/artikler/Den-danske-Netflix-serie-The-Rain) - Netflix satser store summer på den danske apokalypse, en genre vi ellers ikke har en tradition for at producere her til ...

Babylon Berlin lyser gennem et helt århundrede (/artikler/German-noir-babylon-berlin-anmeldelse) - Tv-serien Babylon Berlin bygger videre på en ny, vitaliseret og international tysk film- og tv-kultur, som ikke bare har...

Giv din stemme

4,2/5

13 stemmer

KOMMENTARER

UDVALGTE JOB (/KOMMUNIKATION-JOB)

Intern (/kommunikation-

Team Lead (/kommunikation-